

ONDREJ DOSTÁL, riaditeľ Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika

LEGISLATÍVNY RÁMEC DOBROVOĽNÍCTVA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

(Text je jednou z kapitol štúdie Inštitútu pre verejné otázky *Dobrovoľníci. Prípadové štúdie*, vydané v máji 2005. Editormi štúdie sú Lýdia Marošiová a Jozef Majchrák).

1. SÚČASNÝ PRÁVNY STAV

Súčasná slovenská legislatíva problematiku dobrovoľníctva neupravuje, resp. čiastočne upravuje iba jednu jeho špecifickú formu – dobrovoľnícke aktivity vykonávané nezamestnanými ako formu aktivačnej činnosti.

Pojem **dobrovoľníctvo** sa v slovenskej legislatíve vôbec nenachádza. Niektoré právne normy síce obsahujú termín **dobrovoľník**, ale v úplne iných súvislostiach. *Vládne nariadenie č. 209/1949 Sb.*, ktorým sa vykonáva branný zákon, napríklad spomína dobrovoľníkov v súvislosti s vojenskou službou a dobrovoľníkymi odvodmi. *Zákon č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva* spomína dobrovoľníkov v súvislosti s organizovaním jednotiek civilnej ochrany. *Zákon č. 23/2003 Z. z. o vojnových veteránoch a o doplnení zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov* zase spomína československých dobrovoľníkov v Španielsku v rokoch 1936 – 1939 ako osoby, ktorým možno priznať postavenie vojnového veterána.

Termín **dobrovoľnícky** (vo význame súvisiacom s dobrovoľníctvom) sa nachádza v *zákone č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov*. **Dobrovoľnícke práce** sú v § 52 tohto zákona uvedené ako jedna z foriem aktivačnej činnosti uchádzača o zamestnanie. Zákon definuje dobrovoľnícke práce ako vykonávanie všeobecne prospešnej činnosti u zákonom vymedzenej právnickej alebo fyzickej osoby, medzi ktoré patria okrem iného aj mimovládne organizácie (najmä občianske združenie, nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby, nadácia vykonávajúca verejnoprospešnú činnosť, neinvestičný fond vykonávajúci verejnoprospešnú činnosť). Dobrovoľnícke práce je možné vykonávať aj u ďalších organizácií pôsobiacich v oblasti sociálnych služieb, zdravotníctva, školstva a kultúry.

Účasť na dobrovoľníckych prácach zakladá pre občana v hmotnej núdzi nárok na poberanie **aktivačného príspevku** (1 500 Sk) k dávke v hmotnej núdzi (§ 12 *zákona č. 599/2003 o Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých predpisov v znení neskorších*

predpisov). Pre obec alebo organizáciu zakladá organizovanie dobrovoľníckych prác nárok na poberanie **príspevku na aktivačnú činnosť**, ktorý možno použiť na úhradu časti nákladov na ochranné pracovné prostriedky, úrazové poistenie uchádzačov o zamestnanie vykonávajúcich aktivačnú činnosť a úhradu časti celkovej ceny práce zamestnanca, ktorý aktivačnú činnosť organizuje. Príspevok možno použiť aj na úhradu časti nákladov na pracovné náradie a časti ďalších nákladov, ktoré súvisia s aktivačnou činnosťou (§ 52, odsek 6 zákona o službách zamestnanosti). Príspevok poskytuje Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny na základe uzavretej písomnej zmluvy s organizáciou vo výške najviac 10 % z celkovej minimálnej ceny práce (§ 52, odsek 7), ktorou sa rozumie súčet minimálnej mzdy a povinných poistných odvodov.

2. EXISTUJÚCI NÁVRH NA PRÁVNU ÚPRAVU DOBROVOĽNÍCTVA

Návrh na právnu úpravu dobrovoľníctva je obsiahnutý v *Legislatívnom zámere Zákonníka neziskového práva*, ktorý pripravilo a koncom roku 2003 zverejnilo 1. slovenské neziskové servisné centrum. Návrhom legislatívneho zámeru sa niekoľkokrát zaoberala Rada vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie. Podpredseda vlády pre európske záležitosti, ľudské práva a menšiny Pál Csáky predložil tento návrh do medzirezortného pripomienkového konania. Návrh vyvolal ostrú kritiku zo strany časti mimovládnych organizácií, reprezentovaných najmä iniciatívou Občania sebe a Grémiom tretieho sektora (G3S). V decembri 2004 sa Pál Csáky vzdal gescie nad prípravou Zákonníka. Gesciu od neho prevzalo Ministerstvo spravodlivosti SR.

2.1. Obsah navrhutej právnej úpravy

Zámerom autorov *Legislatívneho zámeru Zákonníka neziskového práva* bolo vytvoriť právnu normu, komplexne upravujúcu pôsobenie neziskového sektora. V rámci toho bola navrhnutá aj úprava problematiky dobrovoľníctva. Obsah navrhovanej úpravy bol do značnej miery prevzatý z českého zákona o dobrovoľníckej službe z roku 2002. Návrh definuje základné princípy dobrovoľníctva, jeho inštitucionálny rámec a formy podpory zo strany štátu.

Ako základné princípy dobrovoľníctva sú v legislatívnom zámere deklarované **princíp solidarity**, **princíp bezodplatnosti** (dobrovoľníci by za svoju prácu nemali byť finančne

odmeňovaní), **princíp podpornosti** (inštitút dobrovoľníctva nemá nahrádzať pracovnoprávne inštitúty) a **princíp podpory** (mal by vyjadrovať vzťah štátu k dobrovoľníctvu).

Konštrukcia **inštitucionálneho rámca dobrovoľníctva** je v návrhu prevzatá z českého zákona o dobrovoľníckej službe a je založená na pojmoch dobrovoľník, dobrovoľnícka služba, vysielajúca organizácia, prijímajúca organizácia a dobrovoľnícka zmluva.

Dobrovoľníkom by podľa návrhu mohla byť každá fyzická osoba staršia ako 15, resp. 18 rokov pre výkon dobrovoľníckej služby v zahraničí. Na rozdiel od českého zákona predpokladal legislatívny zámer Zákonníka aj úpravu dobrovoľníckej služby vykonávanej osobou mladšou ako 15 rokov.

Dobrovoľníckou službou má byť podľa návrhu „*každá činnosť vykonávaná na základe dobrovoľnej zmluvy, ktorá napĺňa princípy dobrovoľníctva*“. Návrh deklaruje zámer uviesť ako príklad niektoré dobrovoľnícke služby priamo v Zákonníku. Malo by ísť napríklad o tieto služby:

- *„pomoc nezamestnaným, osobám sociálne slabým, zdravotne postihnutým, dôchodcom, príslušníkom národnostných menšín, imigrantom, osobám po vykonaní trestu odňatia slobody, osobám drogovy závislým, osobám trpiacim domácim násilím, ako aj pomoc pri starostlivosti o deti a mládež v rámci ich voľného času;*
- *„pomoc pri prírodných, ekologických alebo humanitárnych katastrofách, pri ochrane a zveľaďovaní životného prostredia, pri starostlivosti o zachovanie kultúrneho dedičstva;*
- *„pomoc pri uskutočňovaní rozvojových programov v rámci projektov a programov medzinárodných organizácií a inštitúcií.“*

Ide o takmer doslovný preklad vymedzenia dobrovoľníckej služby z českého zákona. Rozdiel je v tom, že kým český zákon prostredníctvom tohto výpočtu činností definuje dobrovoľnícku službu, v navrhovanom slovenskom Zákonníku by malo ísť iba o príklad činností a dobrovoľnícka služba by mohla zahŕňať aj iné činnosti.

Vysielajúcou organizáciou by podľa legislatívneho zámeru Zákonníka mala byť „*právnická osoba so sídlom v Slovenskej republike, ktorá dobrovoľníkov vyberá, eviduje, pripravuje pre výkon dobrovoľníckej služby a uzatvára s nimi zmluvu o výkone dobrovoľníckej služby pod podmienkou, že má udelenú akreditáciu Spolkovým úradom.*“

Prijímajúcou organizáciou by mala byť „*osoba, pre ktorej potrebu bude dobrovoľnícka služba vykonávaná, pričom má spôsobilosť uzatvoriť zmluvu s vysielajúcou organizáciou a bude schopná plniť záväzky vyplývajúce z tejto zmluvy.*“ Vysielajúca organizáciu by mohla byť zároveň aj prijímajúcou.

Dobrovoľnícka zmluva (alebo zmluva o výkone dobrovoľníckej služby) by mala byť zmluvou medzi dobrovoľníkom a vysielajúcou organizáciou. V zákone by mali byť stanovené jej základné náležitosti. Okrem identifikačných údajov by takáto zmluva mala podľa legislatívneho zámeru obsahovať ustanovenia o:

- *„náhradách nákladov spojených s činnosťou dobrovoľníka, vrátane práv a povinností vysielajúcej a prijímajúcej organizácie;*
- *dôvodoch, pre ktoré je možné výkon dobrovoľníckej služby predčasne ukončiť;*
- *záväzku právnickej osoby platiť za dobrovoľníka dôchodkové a zdravotné poistenie stanovené z minimálneho vymeriavacieho základu, ak bude dlhodobá dobrovoľnícka služba vykonávaná aspoň v rozsahu prekračujúcom v priemere 20 hodín v kalendárnom týždni.“*

Obsah zmluvy by sa mal líšiť v závislosti od toho, či by išlo o krátkodobú alebo dlhodobú dobrovoľnícku službu a či by sa vykonávala na Slovensku alebo v zahraničí. Legislatívny zámer presne nedefinuje rozdiel medzi krátkodobou a dlhodobou službou. V českom zákone o dobrovoľníckej službe je za dlhodobú službu považovaná služba vykonávaná dlhšie ako tri mesiace. Český zákon stanovuje povinnosť uzatvárať písomnú zmluvu iba pre dlhodobú službu a službu v zahraničí.

Vysielajúca organizácia by mala povinnosť uzatvoriť s dobrovoľníkom poistnú zmluvu o zodpovednosti za škodu na majetku alebo zdraví, ktorú dobrovoľník pri výkone služby spôsobí, alebo mu bude spôsobená, pričom dobrovoľník by zodpovedal iba za škodu spôsobenú úmyselne. Vysielajúca organizácia by mala povinnosť zabezpečiť dobrovoľníkovi pri výkone služby mimo trvalého bydliska riadne ubytovanie a v prípade služby v zahraničí aj zdravotné poistenie, ktoré by mohlo byť hradené aj štátom. Po skončení služby by vysielajúca organizácia bola povinná vystaviť certifikát o druhu a dobe výkonu dobrovoľníckej služby.

Navrhovanými formami **podpory dobrovoľníctva zo strany štátu** sú:

- grantový systém, ktorého pravidlá fungovania by mali byť upravené v Zákonníku (v legislatívnom zámere nie je bližšie upresnené);
- opatrenia, ktoré by sa mali týkať zdravotného, sociálneho a dôchodkového poistenia (tiež nie je bližšie špecifikované);
- zákonné uznanie výkonu dobrovoľníckej služby ako dôvodu na uvoľnenie zo zamestnania vo verejnom záujme v osobitných prípadoch (napríklad pri záchranných prácach po prírodných katastrofách);

- uznanie výkonu dobrovoľníckej služby pre účely výmery dôchodku ako určitej formy pracovnej činnosti (tiež nie je upresnené).

Úprava by sa mala premietnuť aj do ďalších zákonov: Zákonník práce, právne predpisy o cestovných náhradách, zákony o zdravotnom a sociálnom poistení. Legislatívny zámer predpokladá zriadenie samostatného odboru na Spolkovom úrade, ktorý by bol „*registračným úradom pre vysielajúce organizácie, rozhodovacím orgánom v oblasti dotácií z verejných zdrojov, ako aj metodickým a koordinačným orgánom dobrovoľníctva na Slovensku.*“ Vzhľadom na negatívne reakcie na ideu zriadiť Spolkový úrad sa tvorcovia legislatívneho zámeru vzdali myšlienky vytvoriť takýto úrad. V Českej republike udeľuje akreditáciu vysielajúcim organizáciám ministerstvo vnútra. Obdobné riešenie by zrejme prichádzalo do úvahy aj na Slovensku.

2.2. Kritický rozbor navrhutej právnej úpravy

Iniciatíva Občania sebe a G3S odmietli *Legislatívny zámer Zákonníka neziskového práva* ako celok.¹ V komentári k časti týkajúcej sa úpravy dobrovoľníctva vyjadrili obavu, že univerzálne použitie navrhovanej úpravy by znamenalo „*prílišné zväzovanie a formalizovanie vzťahov*“ v rámci dobrovoľníctva. Navrhnutý inštitucionálny rámec dobrovoľníctva označili za „*pokus o neodôvodnený zásah štátu do občianskej spoločnosti*“ a spochybnenie princípov pluralizmu, rôznorodosti a autonómie, ku ktorým sa hlási legislatívny zámer.

Základným problémom navrhutej právnej úpravy je, že je uspôsobená iba na jednu z možných foriem dobrovoľníctva a aj vo vzťahu k nej pôsobí príliš reglementujúco a zväzujúco. Mnohí dobrovoľníci môžu fungovať aj bez toho, aby akokoľvek potrebovali formalizovať svoj vzťah s organizáciou, nehovoriac o uzatváraní písomnej zmluvy. V samotnej dobrovoľníckej zmluve sa potom javí ako príliš podrobná úprava toho, čo by mala zmluva obsahovať, k čomu všetkému by sa mala organizácia vo vzťahu k dobrovoľníkovi zaväzovať a pod. Aj v prípadoch, keď existuje potreba uzavrieť písomnú zmluvu nie je nevyhnutné, aby bol celý jej obsah do detailov definovaný v zákone. Môžu predsa existovať rôznorodé vzťahy na základe predstáv a potrieb organizácií a dobrovoľníkov a tieto vzťahy nemusia mať nevyhnutne jednotne predpísanú formu.

¹ Autor je členom iniciatívy Občania sebe a podieľal sa na príprave jej kritického stanoviska k *Legislatívnemu zámeru Zákonníka neziskového práva*.

Nie je celkom jasné, prečo by mali byť tak striktné vymedzené a odlišené vysielajúce a prijímajúce organizácie (hoci v navrhovanom modeli by vysielajúca organizácia mohla byť zároveň aj prijímajúcou). V realite totiž väčšina dobrovoľníkov vstupuje do vzťahu iba s jednou organizáciou a delenie na vysielajúcu a prijímajúcu organizáciu je umelé. V danej forme by vysielajúce organizácie museli spĺňať isté kritériá, aby mohli byť zaregistrované, čo by znamenalo, že sa vytvorí špeciálna kategória organizácií, ktoré budú mať „papier“ na prácu s dobrovoľníkmi, pričom je isté, že nebude zahŕňať všetky organizácie, ktoré s dobrovoľníkmi reálne pracujú. Dokonca je možné, že v takomto modeli by išlo skôr o akési agentúry sprostredkujúce dobrovoľníkov iným organizáciám, čo je zasa prvok, ktorý veľmi nezodpovedá reálnemu fungovaniu dobrovoľníctva na Slovensku.

Český zákon o dobrovoľníckej službe vychádza z podobných konštrukcií ako návrh obsiahnutý v *Legislatívnom zámere Zákonníka neziskového práva*. Český zákon sa však nevzťahuje na „činnosti, ktoré nespĺňajú znaky dobrovoľníckej služby stanovené týmto zákonom, i keď sú vykonávané dobrovoľníkmi.“ Zákon „*upravuje podmienky, za ktorých štát podporuje dobrovoľnícku službu organizovanú podľa tohto zákona a vykonávanú dobrovoľníkmi bez nároku na odmenu.*“ Účelom českého zákona je teda vymedziť podmienky, za ktorých štát podporuje dobrovoľníctvo. Úprava obsiahnutá v legislatívnom zámere slovenského Zákonníka vyznieva ako pokus vymedziť inštitucionálny rámec dobrovoľníctva ako takého, hoci evidentne nepokrýva všetky jeho reálne existujúce podoby. Čo sa týka podpory zo strany štátu, tá je v legislatívnom zámere slovenského Zákonníka (na rozdiel od českého zákona) načrtnutá len vo veľmi hrubých obrysoch, z ktorých nie je veľmi jasné, akú konkrétnu podobu by táto podpora mala mať, napríklad v oblasti zdravotného či sociálneho poistenia. Návrh deklaruje zámer vytvoriť grantový systém, ale nie je vymedzené, čomu by mal slúžiť a ako by mal fungovať. Pre nedostatok informácií o ich obsahu preto nie je možné bližšie hodnotiť tieto zámery. Jediným konkrétnym vymedzením v tejto oblasti je zámer zdefinovať výkon dobrovoľníckej služby v osobitných prípadoch ako dôvod na uvoľnenie zo zamestnania vo verejnom záujme. Keďže sú v tejto súvislosti spomínané len záchranné práce po prírodných katastrofách, je otázne, či takáto právna úprava patrí primárne do problematiky dobrovoľníctva alebo skôr do sféry riešenia mimoriadnych situácií.

Snaha právne upraviť sféru dobrovoľníctva vychádza z úsilia oceniť túto ľudskú aktivitu zo strany štátu a spoločnosti, zvýrazniť jej význam a vytvoriť čo najlepšie podmienky na jej fungovanie. Výsledok však nemusí zodpovedať tomuto zámeru. Môže byť dokonca práve opačný. V prísnom a formalizovanom režime vymedzenom v právnej úprave totiž v realite nakoniec možno bude fungovať len veľmi malá časť reálne existujúcich dobrovoľníkov, ktorí

však ako jediní budú disponovať legálnym statusom dobrovoľníka. A to môže v istom zmysle degradovať tých ľudí, ktorí reálne vykonávajú dobrovoľnícku činnosť bez toho, aby k tomu potrebovali písomnú zmluvu s presnými (zákonom definovanými) náležitosťami, formalizovaný vzťah s vysielajúcou a prijímajúcou organizáciou, preplatené zdravotné a dôchodkové poistenie a pod.

Tieto obavy potvrdzujú aj skúsenosti z Českej republiky po prijatí zákona o dobrovoľníckej službe, zisťované prostredníctvom rozhovorov s mimovládnyimi organizáciami, ktoré pracujú s dobrovoľníkmi: *„Můžeme konstatovat, že z rozhovorů vyplynula obava, že se působením zákona vytváří oddělený sektor „profesionalizovaného“ dobrovolnictví, které je dále zvýhodňováno. Vznikají tak dvě „kasty“ organizací a systém nastavený zákonem působí, že rozdíl mezi nimi se dále prohlubují. Zákon zároveň působí proti smyslu původní ideje dobrovolnictví jako svobodně zvolené činnosti ve prospěch někoho jiného mimo rámec smluv, povinností a závazků. Od státní podpory je tedy oddělena oblast dobrovolnictví, která vychází z občanské účasti na věcech veřejných a vzájemně prospěšných. Podpora je směřována pouze organizacím agenturního charakteru, které zprostředkovávají dobrovolnictví, nebo velkým dostatečně finančně a institucionálně zabezpečeným organizacím“* (Vyhodnocení..., 2004).

Uvedené konštatovania nesmerujú a priori proti možnosti právnej úpravy dobrovoľníctva, ale zdôrazňujú potrebu rešpektovať pri takejto právnej úprave reálne fungovanie dobrovoľníckeho sektora a pluralitu jeho podôb a nesnažiť sa vtesnať rôznorodé prejavy dobrovoľníckej aktivity do jednej detailne popísanej a formalizovanej „škatuľky“.

3. MOŽNOSTI PRÁVNEJ ÚPRAVY DOBROVOĽNÍCTVA

Možná úprava dobrovoľníctva v rámci legislatívy má formálny a obsahový aspekt. Formálny aspekt sa týka otázky, aká právna norma by mala upraviť dobrovoľníctvo. Obsahový aspekt sa zas týka otázky, čo a akým spôsobom by malo byť upravené.

3.1. Formálne aspekty

Z formálneho aspektu sú možné tri základné podoby právnej úpravy dobrovoľníctva:

1. kódexová úprava (úprava dobrovoľníctva v rámci Zákonníka neziskového práva);
2. samostatný zákon o dobrovoľníctve;

3. novelizácia existujúcich zákonov.

Kódexová úprava, teda zahrnutie právnej úpravy dobrovoľníctva do Zákonníka neziskového práva, ktorý by upravoval všetky aspekty pôsobenia neziskového sektora, pôsobí na prvý pohľad najsystematickejším dojmom, pretože umožňuje riešiť problematiku komplexne a v prepojení na ostatné aspekty fungovania neziskového sektora. V skutočnosti je však takéto riešenie v súčasnej situácii najproblematickejšie. Spája totiž možnú právnu úpravu dobrovoľníctva s otázkami, s ktorými nie je nevyhnutné ju spájať. Mnohé majú konfliktný charakter a stretli sa s ostrou kritikou. Autori *Legislatívneho zámeru Zákonníka neziskového práva* používajú absenciu právnej úpravy dobrovoľníctva ako jeden z argumentov za prijatie celého Zákonníka. Absencia právnej úpravy však v skutočnosti môže zdôvodňovať iba potrebu právnej úpravy dobrovoľníctva, a nie Zákonníka ako celku. Odvrátenou stránkou odôvodňovania potreby Zákonníka odvolávaním sa na potrebu úpravy dobrovoľníctva je riziko, že riešenie jedného problému (úprava dobrovoľníctva) bude dosiahnuté na úkor vytvorenia iných problémov (zhoršenie situácie neziskového sektora v dôsledku schválenia iných, problematických stránok obsiahnutých v legislatívnom zámere Zákonníka). Samotná myšlienka právnej úpravy dobrovoľníctva pritom nebola podrobená takej ostrej kritike ako ostatné návrhy obsiahnuté v legislatívnom zámere Zákonníka. Naviazanie právnej úpravy dobrovoľníctva na Zákonník preto môže v praxi spôsobiť, že možná nepriechnosť Zákonníka spôsobí, že dobrovoľníctvo nebude legislatívne naďalej nijako upravené, hoci tento účel možno naplniť aj prostredníctvom samostatného zákona o dobrovoľníctve či novelizáciou existujúcich zákonov.

Samostatný zákon o dobrovoľníctve by tiež predstavoval pomerne systematické riešenie. Je to riešenie, ktoré sa môže oprieť o skúsenosť z Českej republiky. Výhodou je spoločná právna tradícia, podobnosť právnych systémov a z nich vyplývajúca uplatniteľnosť skúseností z ČR v slovenskej legislatíve. Tvorcovia prípadného slovenského zákona by sa navyše mohli poučiť z chýb tvorcov českého zákona a z problémov, ktoré spôsobuje jeho uplatňovanie v praxi. Samostatný zákon o dobrovoľníctve by mal zrejme menší problém s priechodnosťou ako komplexný Zákonník neziskového práva, ale je otázne, či je problematiku naozaj nevyhnutné riešiť samostatným zákonom, alebo stačia menšie a konkrétne úpravy jestvujúcich zákonov. Samostatný zákon by zrejme deklaratívne zvýrazňoval význam tohto fenoménu. Na druhej strane toto riešenie obsahuje riziko prílišnej formalizácie dobrovoľníctva (česká skúsenosť) a istej deklarativnosti (symbolický rozmer existencie samostatného zákona) na úkor reálnych praktických riešení (tie aj tak zrejme z veľkej časti budú musieť mať podobu parciálnych noviel iných zákonov).

Novelizácia existujúcich zákonov bude pre právnu úpravu dobrovoľníctva potrebná aj v prípade, že by sa pristúpilo ku kódexovej úprave alebo k samostatnému zákonu o dobrovoľníctve. Tento variant navodzuje potrebu „držať sa pri zemi“ a prakticky riešiť konkrétne jestvujúce problémy prostredníctvom konkrétnych a prakticky uplatniteľných postupov. Jeho možnou slabou stránkou je otázka, či v niektorom zákone nebude potrebné zadefinovať základné pojmy dobrovoľníctva (dobrovoľníctvo, dobrovoľník, dobrovoľnícka služba), na ktoré by sa ostatné zákony iba odvolávali. Tento aspekt problému hovorí v prospech samostatného zákona o dobrovoľníctve. Na zváženie však je, či potreba vymedzenia a legislatívneho zakotvenia základných pojmov dobrovoľníctva je dostatočným dôvodom na schválenie nového samostatného zákona a či tieto pojmy nemožno vymedziť v inej právnej norme.

3.2. Obsahové aspekty

Ešte zásadnejšou otázkou ako forma právnej úpravy dobrovoľníctva je otázka, čo by mala takáto právna úprava riešiť a akým spôsobom. Ako dôležité sa javí najmä zakotvenie možnosti úpravy vzťahu dobrovoľníka a organizácie, napríklad vo forme zmluvného vzťahu. Tento vzťah by však mal byť čo najvoľnejší a zákon by nemal striktne stanovovať, čo všetko má obsahovať (čo musí byť v zmluve, akú má mať formu, aké záväzky musí mať organizácia voči dobrovoľníkovi). Skôr by malo ísť o umožnenie takejto úpravy vzťahov s tým, že jej konkrétna podoba by bola v maximálnej miere ponechaná na slobodnú dohodu dobrovoľníka a organizácie. Zákonne by mohli byť upravené aj viaceré praktické aspekty fungovania dobrovoľníka v organizácii, týkajúce sa napríklad cestovných náhrad, ubytovania, príspevku na stravu, vreckového či možnosti prispievať na poistné. Možnou, hoci nie nevyhnutnou časťou zákonnej úpravy je aj prípadná podpora dobrovoľníctva zo strany štátu, analýza foriem, ktorá však presahuje zámer tohto textu.

V každom prípade by akákoľvek právna úprava dobrovoľníctva mala smerovať k tomu, aby dobrovoľníkom a organizáciám umožňovala slobodne si upraviť svoj vzťah, a nie k tomu, aby ich zbytočne zväzovala a obmedzovala. A mala by smerovať k vytvoreniu podmienok na možnosť lepšieho riešenia konkrétnych reálnych problémov, nie k vznešene vyznievajúcim, ale v skutočnosti prázdny a všeobecným deklaráciám.

ZDROJE DÁT

1. *Informácia o činnosti Rady vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie v roku 2004.* Bratislava, Úrad vlády SR 2005.
2. *Legislatívny zámer Zákonníka neziskového práva.* Bratislava, 1. slovenské neziskové servisné centrum 2004.
3. *Vyhodnocení řízených rozhovorů s organizacemi v rámci zjišťování jejich zkušeností a názorů k zákonu o dobrovolnické službě.* Česká republika, Národní dobrovolnické centrum Hestia 2004.
4. *Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.*
5. *Zákon č. 198/2002 o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě).*
6. *Zápisnica z rokovania Rady vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie dňa 6. decembra 2004.* Bratislava, Úrad vlády SR 2004.
7. *Zdôvodnenie neprijateľnosti Legislatívneho zámeru Zákonníka neziskového práva.* Bratislava, Iniciatíva Občania seba, Grémium tretieho sektora 2004.